

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNILLE TP 2025

Kunnanhallituksen on tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kunnanhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuusto on 17.3.2025 § 11 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet. Hallintosäännön § 65 mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta ja yhteensovittamisesta. Lautakunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 29.9.2025 § 82 hyväksymän hallintosäännön 14 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasolla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan lautakunnan alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2025. Arviointilomakkeiden yhteenvedo ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kunnanhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle. Keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan osalta lomaketta ei täytetä. Elinvoimalautakunnan alaiset elinvoimapalvelut ja kuntaympäristöpalvelut tekevät arviointilomakkeen omilta osiltaan.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

- 5=onnistunut kiitettävästi
- 4=onnistunut hyvin
- 3=onnistunut tyydyttävästi
- 2=onnistunut huonosti
- 1=onnistunut erittäin huonosti

LAUTAKUNTA: TEKLA

1. SÄÄNNÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA PÄÄTÖSTEN NOUDATTAMINEN

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus. Huomioithan arvioinnissa myös tietosuojaan ja tietoturvan yhtenä arvioitavana kohteena.

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi:

Hankintalainsäädäntöosaamisessa ja siihen liittyvässä päätöksenteossa on kehitettävää.

Kehitystoimenpiteitä ja ohjausta tehdään jatkuvasti. Teknisen lautakunnan alainen toiminta ei ole johtanut oikeusseuraamuksiin. Uusi hankintaohje tuli voimaan vuonna 2025.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA, TULOKSELLISUUDEN ARVIOINNIN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tulokellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Kuntaympäristön palvelukeskuksen Infra- ja tukipalvelut 31.5.2025 asti) johtoryhmä seuraavat käyttötalouden ja investointien sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Em. tekijöitä raportoidaan lautakunnan kokouksissa, osavuositarkastuksessa ja tilinpäätöksessä.

Valtuuston talousarviossa elinvoimalautakunnan alaiselle toiminnalle asettamat strategiset tavoitteet saavutettiin osittain. Useat tavoitteiden toimenpiteisiin sisältyvät hankkeet etenivät vuoden 2025 aikana hyvin, mutta eivät saavuttaneet täyttä valmiutta vuoden loppuun mennessä.

3. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kunnan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kunnassa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa?

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Vihdin kunnassa työsuojeluorganisaatio tekee säännöllisesti työoloihin liittyviä tarkastuksia eri työyksiköihin. Kuntaympäristöpalveluiden työyksiköissä käydään läpi työsuojeluorganisaation laatimat raportit. Lisäksi raporteissa mainitut korjaus- ja parannuskohteet pyritään hoitamaan kuntoon yhteistyössä ao. toimialojen kanssa. Esimiehet saavat sähköisesti tiedot oman sektorinsa läheltä piti- ja työtaturma –ilmoituksista. Yksiköiden esimiehet käyvät ilmoituksia koskevat asiat läpi työyhteisössä. Näiden ilmoitusten kautta saadaan tietoa niistä riskeistä, joita infra- ja tukipalveluiden alaisessa toiminnassa on. Läheltä piti- ja työtaturma –ilmoituksien määrä sekä keskeiset teemat raportoidaan henkilöstöraportissa vuosittain. Kuntaympäristön palvelukeskuksen johtoryhmässä käsitellään riskienhallintaa ja työtuovallisuutta.

Merkittävä riskipotentiaali liittyy vuosien aikana kertyneeseen korjausvelkaan tilapalvelussa ja yhdyskuntatekniikassa. Riskienhallinnan vastuut on osoitettu tulosalueille.

Riskipotentiaalia on havaittu vuoden 2025 aikana myös osaavan työvoiman saatavuudessa Kuntaympäristöpalveluiden alaisissa toiminnoissa, etenkin yhdyskuntatekniikassa. Tähän asiaan tulee jatkossa riskienhallintaa suunniteltaessa ja riskejä ennakoitaessa kiinnittää erityishuomiota. Kuntaympäristön palvelukeskuksen sisäisen valvonnan ja riskien kartoituksen arviointi on suoritettu viimeksi lokakuussa 2025.

4. OMAISUUDEN HANKINNAN, LUOVUTUKSEN JA HOIDON VALVONTA

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetyks tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi:

Vihdin kunnassa on viranhaltijoille ohjeet hankinnoista ja hankintojen tekemiseen on mahdollista saada asiantuntijan opastusta. Hankintaohje on päivitetty 2024.

Vihdin kunnan toimintasäännön mukaan tulosalue-esimies tekee päätöksen irtaimen omaisuuden poistoista ja luovutuksesta alaisensa viranhaltijan esityksestä. Toimintasäännössä on myös mainittu viranhaltijoiden hankintoihin liittyvät säännöt, rajoitukset ja valtuudet.

Hankinnoissa on vielä paljon kehitettävää. Hankintojen seurantaan, taloudellisuuteen ja hankintalakiosaamiseen on kiinnitettävä lisää huomiota. Hankintakoulutus pitää uusia määrävälein ja hankinta-asioiden käsittelyä on lisättävä tulosalueilla.

5. SOPIMUSTOIMINTA

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 4

Kuntaympäristön palvelukeskuksessa laaditaan vuosittain lukuisia sisällöltään ja laajuudeltaan erilaisia sopimuksia, kuten ostopalvelujen hankintasopimuksia, huoneiston vuokrasopimuksia, kumppanuussopimuksia jne. Sopimusten laadinta ja seuranta on pääasiassa tulosalueiden esimiestenvastuulla ja varassa. Toimialan sopimukset hyväksyvät ne viranhaltijat tai toimielimet, jotka voivat niitä allekirjoittaa toimivaltansa puitteissa. Päätökset ja sopimukset ovat pääsääntöisesti julkisia. Aiemmin laadittuihin sopimuksiin ei ole kohdistunut taloudellisia negatiivisia vaikutuksia tai vahinkoja.

Puitesopimusten ennakoituja hankinta-arvoja on ryhdytty seuraamaan aktiivisesti. Tehtävää helpottavia mekanismeja pitää kehittää edelleen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää hankintojen kynnysarvoihin, ennakoituihin hankinta-arvoihin ja sopimussisältöihin. Tulosalueiden tulee varmentaa eri työntekijöiden päätösvaltuudet.

6. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päättyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Kuntaympäristön palvelukeskuksessa tarkastustoiminta perustuu lakien ja säädösten sekä Vihdin kunnan sisäisen valvonnan ohjeeseen ja siihen liittyvään riskienhallinnan ohjeistukseen.

Tarkastustoiminta on perustunut myös tarkastuslautakunnan säännöllisiin tarkastuksiin.

Sisäinen tarkastus tapahtuu useamman henkilön osallistumisella asioiden käsittelyyn hankkeiden eri vaiheissa. Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Toimintaperiaatteina ovat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus, ammattitaito sekä kuntalaisten tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun varmistaminen. Tavoitteiden toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista informoidaan säännöllisesti toimielimen johdolle.

Sisäinen tarkastus on toteutunut ohjeistuksen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Lomake täytetään talouspalveluiden tilinpäätös 2026 teams kanavassa. Lomake tulee olla täytettynä viimeistään 28.2.2026 mennessä. Mikäli lautakuntakäsittelyssä tulee muutoksia, näistä ilmoitettava talousjohtajalle ja controllerille.